

Z Parkinsona se stala pandemie. Zde jsou možné příčiny

ET epochtimes.cz/2023/09/16/z-parkinsona-se-stala-pandemie-zde-jsou-mozne-priciny

George Citroner

16. září 2023

Parkinsonova choroba byla po většinu lidské historie vzácnou poruchou. Podle přehledu studií v *Journal of Parkinson's Disease* z roku 2018 však kombinace stárnoucí populace a vedlejších produktů industrializace mohla vést k pandemii Parkinsonovy choroby.

Světová zdravotnická organizace (WHO) oznámila v roce 2022, že invalidita a úmrtí v důsledku této nemoci narůstají rychleji než u jakékoli jiné neurologické poruchy, včetně Alzheimerovy choroby.

Pandemie

Dr. James Parkinson poprvé popsal tento zdravotní stav v roce 1817 v Londýně. Bylo to vzácné onemocnění a našel pouze šest jedinců, kteří jím trpí. Nicméně o 200 let později, v roce 2015, s ním žilo podle zmiňovaného přehledu z roku 2018 více než 6 milionů jedinců. Kromě toho předpovědi naznačují, že počet lidí

s Parkinsonovou chorobou se zdvojnásobí ze 6 milionů v roce 2015 na více než 12 milionů do roku 2040, a to především v důsledku stárnutí.

Podle studie *Global Burden of Disease* jsou neurologické poruchy v současnosti celosvětově hlavním zdrojem invalidity. Nejrychleji rostoucí z nich ve věkově standardizované míře prevalence, invalidity a úmrtí je Parkinsonova choroba. Analýza studií z roku 2018 zjistila, že Parkinsonova choroba, i když je neinfekční, vykazuje znaky, které ji identifikují jako „pandemickou“ nemoc.

Ve Spojených státech se dříve předpokládalo, že existuje asi 60 tisíc diagnóz Parkinsonovy choroby ročně, ale nová studie v časopise *NPJ Parkinson's Disease* odhalila, že výskyt je ve skutečnosti o 50 procent vyšší než dřívější odhady.

Kromě prudce rostoucího výskytu a míry diagnózy vykazuje Parkinsonova choroba další podobnosti s pandemickým onemocněním. V roce 2017 stála Parkinsonova choroba Spojené státy přibližně 52 miliard dolarů ročně a podle odhadů se toto číslo do roku 2037 zvýší na téměř 80 miliard dolarů ročně.

V České republice se míra výskytu odhaduje nad 20 tisíc pacientů, kteří touto nemocí trpí. Přesné počty nejsou známy.

„Do roku 2040 můžeme skutečně hovořit o pandemii, která bude mít za následek zvýšené lidské utrpení a raketově vzrůstající společenské a lékařské náklady,“ uvedl ve svém prohlášení Dr. Patrik Brundin, šéfredaktor časopisu *Journal of Parkinson's Disease*.

I když důvody strmého nárůstu případů Parkinsonovy nemoci nejsou zcela jasné, k tomuto trendu přispěly tři hlavní faktory.

Stárnoucí populace

Rizikovým faktorem č. 1 je u Parkinsonovy choroby věk. Stáří je předpokladem mnoha nemocí, včetně Parkinsona. „Kromě vzácných genetických forem je tato nemoc vzácná ve velmi mladém věku,“

uvádí dr. Ray Dorsey, profesor neurologie na University of Rochester a autor knihy Ending Parkinson's Disease (Skončujeme s Parkinsonovou chorobou).

Předpokládá se, že Parkinsonova choroba je způsobena ztrátou neuronů, které produkují dopamin – neurotransmitter, který hraje klíčovou roli při kontrole pohybu. Jak stárneme, mozek už není tak výkonný při opravách poškození a boji proti oxidativnímu stresu. Také počet neuronů produkujících dopamin v mozku klesá. Obojí může vést ke snížení hladiny dopaminu, což přispívá k motorickým symptomům Parkinsonovy choroby, jako je třes, ztuhlost a zpomalený pohyb.

Environmentální toxiny

Stárnutí a dokonce ani genetika vás však „nedostanou ze šesti na 6 milionů,“ podotýká Dorsey. „Na vině musí být faktory životního prostředí.“ Podle něj je většina případů Parkinsonovy choroby způsobena faktory souvisejícími s průmyslovou revolucí jako znečištění ovzduší, některé herbicidy a pesticidy a dokonce i chemikálie používané při úklidu.

Paraquat

Dorsey jako příklad uvádí herbicid paraquat, s nímž je spojeno riziko vzniku Parkinsona o 150 %, pravděpodobně kvůli jeho schopnosti vytvářet reaktivní formy kyslíku a způsobit oxidační stres v mozku. „Paraquat, vytvořený v 50. letech 20. století, je považován za jeden z nejtoxičtějších hubičů plevel, jaký byl kdy vytvořen. Zabíjí plevel, který Roundup zabít nedokáže [a byl] použit ke spáchání vražd a sebevražd,“ říká profesor Dorsey.

Na stránkách EPA se praví: „Jeden doušek může zabít.“

„Vlastní výrobce pesticidu zjevně ví o jeho toxických účincích souvisejících s Parkinsonovou nemocí více než 50 let,“ říká dr. Dorsey a naráží přitom na interní dokumenty společnosti, která jej vyrábí.

Více než 30 zemí, včetně celé EU, tuto látku na hubení plevelů zakázalo. V USA se však prodává dál a její spotřeba se dokonce v posledních letech zdvojnásobila, poznamenává profesor Dorsey.

Trichlorethylen

Totéž platí pro široce používanou chemickou látku trichlorethylen (TCE), která je spojena s 500% zvýšením rizika rozvoje Parkinsonovy choroby, reprodukuje rysy této choroby u laboratorních zvířat a poškozuje části buněk, které jsou u Parkinsonovy choroby narušeny.

TCE se také používá k extrakci olejů ze zeleniny a odstranění mastnoty z kovových částí. Rychle se odpařuje a může kontaminovat vzduch, vodu a půdu v oblastech, kde se vyrábí nebo používá. V lednu 2023 Agentura pro ochranu životního prostředí uvedla, že TCE „představuje nepřiměřené riziko pro lidské zdraví“. Přesto stále zůstává na trhu, říká dr.Dorsey.

Expozice pesticidům může zvýšit riziko Parkinsonovy choroby o 70 procent. Pesticidy jako rotenon a organofosfáty mohou poškodit mitochondrie, struktury produkující energii v buňkách, což vede k oxidativnímu stresu a odumírání neuronů.

Podle studie *NPJ Parkinson's Disease* by to mohlo částečně vysvětlit, proč je výskyt Parkinsonovy choroby vyšší na severovýchodě a středozápadě Spojených států, nazývaných „rezavý pás“, kde byla průmyslová výroba běžná. Tento nárůst byl však také pozorován v jižní Kalifornii, jihovýchodním Texasu, centrální Pensylvánii a na Floridě.

„Pochopení zdroje těchto variací bude důležité pro politiku zdravotní péče, výzkum a plánování péče,“ uvedla v prohlášení Dr. Allison Willisová, docentka neurologie na Perelman School of Medicine na University of Pennsylvania.

Virová infekce

Důkazy naznačují, že infekce určitými viry může zvýšit riziko rozvoje Parkinsonovy choroby. Jedním takovým virem je virus herpes simplex (HSV). Jde o běžný virus, který způsobuje opary a genitální herpes. Zatímco většina lidí infikovaných HSV má mírné nebo žádné příznaky, u některých jedinců se mohou vyvinout závažnější neurologické komplikace.

Nedávný výzkum naznačuje, že HSV může také přispět k rozvoji Parkinsonovy choroby. HSV byl nalezen v mozcích jedinců s Parkinsonovou chorobou a výzkum ukazuje, že kontakt s virem může vyvolat zánět a odumírání neuronů v mozku.

Systematický přehled studií zjistil, že může existovat souvislost mezi infekcí covidem-19 a rozvojem Parkinsonovy choroby, protože virus může procházet hematoencefalickou bariérou, a studie na myších zjistila, že virus SARS-CoV-2 by mohl zvyšovat riziko degenerace mozku, jaké zažívají pacienti s Parkinsonem.

Mezi další viry, které jsou spojovány se zvýšeným rizikem Parkinsonovy choroby, patří virus chřipky a coxsackievirus.

Řešení krize

Nejúčinnější léková terapie Parkinsonovy choroby, levodopa, je stará desítky let, i když na tuto nemoc neexistuje žádný známý lék, ale existují způsoby, jak můžeme rostoucí zdravotní krizi řešit.

Hlavním řešením je podle dr. Dorseyho prevence. Zatímco přesné mechanismy, kterými virové infekce přispívají k rozvoji Parkinsonovy choroby, nejsou plně pochopeny, lidé mohou implementovat strategie, jak snížit riziko nákazy viry spojenými s Parkinsonovou chorobou.

HSV lze například předcházet vyhýbáním se určitému sexuálnímu chování a vyhýbáním se orálnímu kontaktu s infikovanými lidmi. Stále starší populace by měla být také povzbuzována k pravidelné fyzické aktivitě, která prokazatelně zlepšuje motorické funkce a snižuje riziko rozvoje Parkinsonovy choroby.

„[Ti], kteří cvičí a mají diabetes a hypertenzi pod kontrolou, mají nižší riziko, že jim bude diagnostikována Parkinsonova choroba,“ vysvětluje dr. Bibhuti Mishra, vedoucí neurologie na Long Island Jewish Forest Hills v New Yorku.

Důležité je omezit příjem potravin pěstovaných za použití pesticidů a herbicidů a pokusit se snížit vystavení toxinům v každodenním životě.

„Pokud zakážeme parakvat, TCE a úzce související chemické čištění perchlorethylenem a vyčistíme si vzduch, můžeme všichni žít ve světě, kde je Parkinsonova choroba stále vzácnější, nikoli běžná,“ domnívá se profesor Dorsey.

*Z původního článku americké redakce *The Epoch Times* přeložil Ondřej Horecký.*